

Neveléstudományi Doktori Iskola

Szakmai beszámoló – 2022

1. fejezet: A doktori iskola 2022. évi működtetésének, működésének bemutatása

1.1. A doktori iskola humánerőforrása

1.1.1. A doktori iskola vezetése (DI-vezető, DIT, adminisztráció)

A Neveléstudományi Doktori Iskola vezetője Prof. Dr. Zsolnai Anikó, aki 2020. november 23. óta tölti be ezt a tisztséget. PhD fokozatát 1998-ban, habilitációját 2008-ban szerezte, 2020 óta az MTA doktora. Témavezetői tevékenysége során eddig 9 doktorandusz hallgatóval dolgozott együtt, témavezetettjei közül 3-an fokozatot is szereztek. Kutatási területe a szociális és érzelmi kompetencia fejlődése óvodás és kisiskolás korban, valamint a pedagógiai kötődések szerepe a szociális kompetencia fejlődésében. Összesen 172 tudományos közleménnyel rendelkezik, amelyekre összesen 913 független hivatkozás érkezett (Hirsch index: 15). A doktori iskola vezetése mellett a Kora Gyermekek Pedagógiája Program vezetője is egyben.

A doktori iskola vezetőjét a doktori iskola titkára, Dr. Horváth László segíti a mindennapi operatív ügyek szervezésében. Az adminisztratív és szervezési feladatokban a Dékáni Hivatal alá tartozó Doktori Iskolák Titkársága szervezeti egységben dolgozó két ügyvivő szakértő működik közre, akik dedikáltan az NDI ügyeivel foglalkoznak. A Tanulmányi Hivatalban egy fő dedikált tanulmányi ügyintéző foglalkozik a doktoranduszok ügyeivel. Az Oktatásszervezési Irodában két fő munkatárs támogatja a doktori fokozatszerzési és habilitációs eljárások ügyét, valamint a felvételi folyamatokat és a honosítási eljárásokat.

A doktori iskola legfőbb döntéshozó szerve a Neveléstudományi Doktori Iskola Tanácsa (DIT), amely 15 főből áll (törzstagok, programvezetők). A DIT ülések között a doktori iskola vezetősége hoz operatív döntéseket az illetékességébe tartozó ügyekben. A doktori iskola vezetősége a doktori iskola vezetőjéből, titkárából, illetve a DIT által választott tagból áll. A szervezeti beágyazottság és kontinuitás érdekében tanácskozási joggal részt vesz az üléseken a doktori iskola korábbi vezetője, a Neveléstudományi Intézet vezetője, illetve egy fő munkatárs a Doktori Iskolák Titkárságáról. Ez a vezetési és adminisztrációs modell az elmúlt évek tapasztalatai alapján jól működik.

1.1.2. A doktori iskola törzstagjai köre

A Neveléstudományi Doktori Iskola törzstagjai¹ és emeritus törzstagjai² 2022 végén:

1. Prof. Dr. Bárdos György (törzstag emeritus, MTA doktora)
2. Prof. Dr. Németh András (törzstag emeritus, MTA doktora)
3. Prof. Dr. M. Nádaszi Mária (törzstag emeritus)
4. Prof. Dr. Bernáth László (egyetemi tanár)
5. Prof. Dr. Győri János (egyetemi tanár)
6. Prof. Dr. Halász Gábor (professor emeritus, az MTA doktora)

¹ Forrás: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=TT&diID=52>

² Forrás: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=TE&diID=52>

7. Prof. Dr. Marton Klára (egyetemi tanár)
8. Prof. Dr. Szabó Attila (egyetemi tanár, az MTA doktora)
9. Prof. Dr. Szabolcs Éva (professor emerita)
10. Dr. habil. Szivák Judit (habilitált egyetemi docens)
11. Prof. Dr. Zsolnai Anikó (egyetemi tanár, az MTA doktora)

Még a 2022-es évben indult el Dr. Dorner Helga (habilitált egyetemi docens) megválasztása az Andragógia Alprogram vezetőjének, így a DIT tagjának, illetve törzstagjának. A döntést a 2023. február 23-i EDT véglegesítette.

1.1.3. A doktori iskola oktatói, témakiírói, témavezetői

Az Országos Doktori Tanács aktuális nyilvántartása szerint az NDI 180 oktatóval³, 73 témakiíróval⁴, és 106 témavezetővel⁵ rendelkezik.

Az NDI Minőségfejlesztési Szabályzata⁶ konkrét publikációs teljesítményindikátorokhoz rendeli, hogy ki lehet témavezető vagy társtémavezető a doktori iskolában. A társtémavezetői rendszert tudatosan a témavezetői munka fejlesztésére, illetve az interdiszciplináris együttműködésben rejlő lehetőségek kiaknázására használjuk. A témavezetői és társtémavezetői listát rendszeresen felülvizsgáljuk, és az elvárásokat nem teljesítőkkel való együttműködés felfüggesztését a DIT elé tárjuk szavazásra.

A 2022-es évben 15 új témavezető felterjesztését fogadta el a DIT.

1.2. A doktori iskola 2022. évi szakmai tevékenysége

1.2.1. A doktori iskolai képzés tartalmát, felépítését, képzési tervét érintő változások

A doktori képzés alapozó- és programspecifikus modulokra tagozódik. 2022-ben egy új programot fogadott el a DIT, amely a 2023 szeptemberben induló tanévben kezdi meg a működését. Az új program vezetője Prof. Dr. Győri János egyetemi tanár, az NDI törzstagja. A program (Kultúra, Sokféleség és Oktatás Program) angol nyelven is indul (Culture, Diversity, and Education), célja „egyrészt az, hogy a doktori hallgatók a kulturális kutatások speciális módszereinek segítségével feltárják azokat az oktatásügyi, pedagógiai, szociológiai, szociálpszichológiai, antropológiai és egyéb jellemzőket, amelyek az oktatás terén globális és helyi szinteken is a kulturális sokféleséggel függenek össze, egyaránt beleértve a magyarság, valamint más európai és azon kívüli közösségek kultúráját és oktatási körülményeit érintő jellemzőket. Másrészt a program célja, hogy komparatív kutatási módszerek és egyéb tudományos eszközök segítségével a jó gyakorlatokat is rendszeres vizsgálat tárgyává tegye, s ezáltal a jövőbeni fejlesztés lehetőségeit is előmozdítsa egy új tudományos generáció kinevelésén keresztül.”⁷

Jelenleg az alábbi struktúrában működnek az alapozó és programspecializációs modulok:

Alapozó modulok

- a) Elméleti alapozó programmodul (magyar, angol) – Prof. Dr. Németh András, professor emeritus

³ A teljes lista elérhető: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=O&diID=52>

⁴ A teljes lista elérhető: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=TK&diID=52>

⁵ A teljes lista elérhető: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=TV&diID=52>

⁶ Elérhető:

https://www.ppk.elte.hu/dstore/document/210/NDI_min%C5%91s%C3%A9gbiztos%C3%ADt%C3%A1si%20szab%C3%A1lyzat_2019.pdf

⁷ Részlet a program leírásából:

https://www.ppk.elte.hu/dstore/document/1005/CDE%20programle%C3%ADr%C3%A1s_magyar_JAV.pdf

- b) Kutatásmódszertani programmodul (magyar, angol) – Prof. Dr. Fehérvári Anikó, egyetemi tanár

Programspecializációs modulok

- a) Andragógia Program (magyar, angol) – Dr. Dorner Helga, habilitált egyetemi docens
- b) Elméleti-történeti Pedagógia Program (magyar, angol) – Prof. Dr. Németh András, professor emeritus
- c) Gyógypedagógia Program (magyar, angol) – Prof. Dr. Marton Klára, egyetemi tanár
- d) Kora Gyermekek Pedagógiája Program (magyar, angol) – Prof. Dr. Zsolnai Anikó, egyetemi tanár
- e) Kultúra, Sokféleség és Oktatás Program (magyar, angol) – Prof. Dr. Győri János, egyetemi tanár
- f) Pedagógusképzési és Felsőoktatáskutatási Program (EDITE) (angol) – Prof. Dr. Halász Gábor, professor emeritus
- g) Sport és Egészségnevelés Program (magyar, angol) – Prof. Dr. Szabó Attila, egyetemi tanár
- h) Tanulás, Tanítás és Szaktárgyi Pedagógiák Program (magyar, angol) – Dr. habil. Szivák Judit, habilitált egyetemi docens

1.2.2. A felvételi eljárás tapasztalatai

A 2022-es időszakban a magyar felvételi eljárás keretében összesen 36 felvételiző jelentkezett. A felvételi folyamatok végén a felvételi bizottságok 24 főt jelöltek felvételre, ebből 21 főt ösztöndíjas, 3 főt önköltséges helyre. A PPDT döntése alapján végül a 36 jelentkezőből mind a 24 javasolt felvételizőt felvettük, 12 fő került elutasításra.

Az angol nyelvű felvételi eljárás keretében (SH, SCYP, Diaspora) 29 főt felvételiztettünk. Ebből 25 főt javasoltunk felvételre. Angol nyelvű önköltséges képzésre 3 fő jelentkezett, mindhárom jelentkezőt felvettük.

A felvételi tapasztalatokat a bizottságok a 2022-es nyári DIT ülés keretében megosztották egymással. A doktori iskola tervszerint ösztönzi a különböző programok közös felvételiztetését.

1.2.3. Komplex vizsgák - eredményesség, tapasztalatok

A 2022. évben 36 fő jelentkezett komplex vizsgára: 30 fő a tavaszi félévben és 6 fő az őszi félévben. A jelentkezők közül 1 fő a félév folyamán megszüntette jogviszonyát, 1 fő utólagos passzivalási kérvényt adott be, 1 fő pedig nem jelent meg a vizsgán. A fennmaradó 33 fő sikeresen teljesítette a komplex vizsgát⁸.

A tavaszi félévben szervezett komplex vizsgák tapasztalatait a 2022-es nyári ülés keretében vitatta meg a DIT. A tapasztalatok alapján megállapítható, hogy beértek a korábbi évek erőfeszítései a doktoranduszok felkészültsége kapcsán, hiszen több programvezető is kiemelte, hogy javuló színvonal figyelhető meg, valódi szakmai beszélgetés alakult ki a vizsgákon. A kutatási tervek külső és belső opponenciája is javult az előző évek óta, de itt még van tér a fejlődésre. Többen kiemelték, hogy a doktorandusz hallgatók, akik segítették a bizottságok munkáját, vezették a jegyzőkönyvet nagyon felkészültek voltak és sok segítséget jelentettek. Adminisztratív szempontból pedig az a tapasztalat vonható le, hogy a témavezetőket automatikusan meg kell hívni a vizsgákra (megfigyelőként), mert a jelenlétük nagyon sokat

⁸ Forrás: Tanulmányi Hivatal adatszolgáltatása

számít a folyamat szempontjából, illetve hasznos lehet a bizottság számára a doktorandusz teljesítményének megbeszélése során.

1.2.4. Doktoranduszi teljesítmény⁹

A 2022-es évben 13 magyar és 7 külföldi hallgató műhelyvitája zajlott le sikeresen. Ugyanebben az időszakban 16 magyar nyelvű hallgató védeése valósult meg. Ebből 13 fő summa cum laude, 3 fő pedig cum laude minősítést ért el.

1.3. A doktori iskola infrastruktúráját érintő változások

1.3.1. Az oktatás, tanulás, kutatás céljára szolgáló helyiségek, eszközök

Az NDI elsősorban az egyetem és a doktori képzéshez kapcsolódó karok infrastruktúrájára épít. A Pedagógiai és Pszichológiai Kar Kazinczy utcai épületében a felújítások során két oktatói szobát is elkülönítettünk a doktorandusz hallgatók számára, ahol több munkaállomást, nyomtatási lehetőséget is biztosítunk a számukra. E lehetőségek ugyan alatta maradnak az igényeknek, viszont a jelenlegi épületfeltételek mellett a lehetőségek teljes kihasználását jelentik.

1.3.2. Könyvtár, szakirodalom, informatikai rendszerek stb.

Az Egyetemi Könyvtár és a kari könyvtári egységek a doktorandusz hallgatók rendelkezésére is állnak, az alap- és mesterképzésben résztvevő hallgatóktól eltérően ők hosszabb időre is kölcsönözhetnek könyveket. A könyvtári hálózat kiterjedt hozzáférést biztosít a releváns nemzetközi adatbázisokhoz, ezek otthoni elérése is biztosított. A könyvtári állomány az Új Nemzeti Kiválóság Program keretében elnyert pályázatok, illetve a kari bővítési folyamatok nyomán folyamatosan kiegészül a kurrens szakirodalmi forrásokkal, közvetlenül a doktori hallgatók igényei alapján.

A munkatársak számára elérhető lehetőségek a doktoranduszok számára is elérhetők (pl. Qualtrics rendszer, SPSS igénylés stb.).

1.4. A doktori iskola kapcsolatrendszerét érintő változások

1.4.1. Hazai és nemzetközi együttműködések, tudományos kapcsolatok, nemzetköziesítés

Az elmúlt időszakban befejeződött a doktori iskola programjainak angol nyelvű változatának elkészítése, illetve új programot is indítottunk, amely vélhetőleg nagy népszerűségnek fog örvendeni a nemzetközi hallgatók körében tematikus fókuszát tekintve.

A doktori programok saját szakmai műhelyeik keretében intenzív nemzetközi kapcsolatokat ápolnak, amelynek keretében vendégoktatás, kutatási együttműködés, műhelyek és egyéb szakmai programok szervezése valósul meg.

A doktori iskola aktívan közreműködött a központi nemzetközi osztály által koordinált egyeztetésekben a doktoranduszi mobilitás ösztönzése, illetve új doktoranduszi mobilitási formák megvalósításának elterjesztése tekintetében.

2. fejezet: A doktori iskola 2022. évi működésének értékelése

2.1. A doktori iskolai képzés jogszabályi/szabályzati háttere

⁹ Forrás: Tanulmányi Hivatal adatszolgáltatása

Az NDI a hatályos jogszabályok és intézményi szabályok mentén végzi a munkáját. Ebben segítséget nyújtanak a kar Dékáni Hivatal munkatársai.

A szabályzataink elérhetők a doktori iskola honlapján magyar¹⁰ és angol¹¹ nyelven egyaránt.

Az elkövetkezendő időszakban az aktuális változások (új képzési program, felsőbb szabályozók változása, egyéb döntések) nyomán esedékesé vált a működési szabályzat frissítése, amelynek a felülvizsgálatát a 2022-es évben kezdtük és várhatóan 2023-ban fejezzük be.

2.2. A doktori iskola minőségbiztosítási politikája

Az NDI részletes minőségfejlesztési szabályzattal rendelkezik, amely elérhető a doktori iskola honlapján¹². A minőségfejlesztési folyamat az aktuális minőségbiztosítási folyamatok keretében felülvizsgálatra és átalakításra kerül, annak érdekében, hogy az egyetemi, kari és NDI szintű folyamatok megfelelően összehangolásra kerüljenek.

2.3. Minőségbiztosítási feladatok, elért minőségcélok

A 2021-es év során lezajlott a doktori iskola akkreditációja, amelynek eredményeként az NDI 5 évre, monitoring eljárás nélkül megkapta az akkreditációt. Az akkreditációs jelentés elérhető a MAB honlapjáról¹³. A jelentésben megfogalmazott fejlesztendő területeket a vezetőségi és DIT üléseken megvitattuk, a javaslatok mentén a következők megvalósítását tűztük ki célul, amelyekben az alábbi előrelépéseket tettük:

- **törzstagok körének bővítése, utánpótlás-nevelés átgondolása:** a törzstagi állomány 1 fővel bővült
- **ELTE, a Kar és az NDI minőségpolitikájának összehangolása:** megindult a munka a kari Minőségirányítási Bizottsággal az egyetemi minőségcélok teljesítése, illetve az NDI minőségfejlesztési politikájának átgondolása kapcsán
- **az NDI működéséhez releváns adatfelvételek tudatosabb felhasználása (pl. DPR):** a hallgatói elégedettségmérés központi szinten történő megvalósítása indult el, amelynek első tapasztalatairól a doktori iskola részletes visszajelzést készített
- **szabályzatok, tájékoztatások és felületek frissítése, aktualizálása, kiegészítése a javaslatok mentén:** elindult a működési szabályzat felülvizsgálata, amelyet több lépcsőben tárgyal a DIT, az első megbeszélésre 2022-es év során került sor, a munka 2023-ban folytatódik.
- **(nemzetközi) hallgatói mobilitás előmozdítása, ösztönzése:** együttműködtünk a központi nemzetközi irodával a doktoranduszi mobilitás új formáinak kialakításában, ösztönzésének előmozdításában. A lehetőségekről tájékoztattuk a témavezetőket, hallgatókat.

¹⁰ Elérhető: <https://www.ppk.elte.hu/nevtudphd/szabalyzatok>

¹¹ Elérhető: <https://www.ppk.elte.hu/en/eduscience/regulations>

¹² Elérhető:

https://www.ppk.elte.hu/dstore/document/210/NDI_min%C5%91s%C3%A9gbiztos%C3%ADt%C3%A1si%20szab%C3%A1lyzat_2019.pdf

¹³ Elérhető: https://www.mab.hu/wp-content/uploads/ELTE-D16_Jelent%C3%A9s.pdf